

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 341.1/8

Буличева Наталія Анатоліївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного публічного права
Київського національного торговельно-економічного університету,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-7902-6646

Буличев Андрій Олегович,
кандидат юридичних наук,
начальник відділу ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-2734-7066

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ДВОСТОРОННІХ УГОД ПРО СПРИЯННЯ ТА ВЗАЄМНИЙ ЗАХИСТ ІНВЕСТИЦІЙ

У статті розглядаються положення міжнародних двосторонніх договорів про сприяння та взаємний захист інвестицій як основних інструментів нормативного забезпечення міжнародної інвестиційної співпраці. Описуються передумови включення захисних та заохочувальних умов до положень міжнародних двосторонніх інвестиційних угод, особливості їх формулювання. Уточнені юридичні засади застосування захисних положень таких угод, розкрито їх сутність та здійснено систематизацію.

Ключові слова: *інвестиції, інвестор, захист інтересів, заохочення інвестицій, міжнародний двосторонній договір, державні гарантії, рівноправний режим.*

Отримання необхідного економіці об'єму інвестицій – головна умова, без якої неможливо досягти динамічного і стабільного її зростання. Тому головним завданням інвестиційної політики України є створення сприятливого інвестиційного клімату як у країні в цілому, так і в окремих регіонах. Залучення інвестицій в економіку України буде можливим лише за наявності системи заходів правового стимулюючого та контролюючого характеру як складової частини інвестиційного клімату, які відповідатимуть національним інтересам країни та інтегрують її у світову економічну систему. Встановлення сприятливого інвестиційного клімату слугуватиме зростанню інвестицій як в абсолютному, так і у відносному вираженні, а також збільшенню валового внутрішнього продукту, усуненню диспропорцій у галузевій структурі виробництва, і як наслідок росту показників інвестиційної привабливості та інвестиційного рейтингу країни [5, с. 34]. Отже, грамотна інвестиційна політика держави забезпечує не лише задоволення внутрішніх потреб

у стабільному розвитку економіки країни, а й слугує позитивному позиціонуванню країни на міжнародній арені, розширенню сфер міжнародного співробітництва.

Серед основних інструментів нормативного забезпечення міжнародної співпраці будь-якої країни, зокрема й України, в інвестиційній сфері є двосторонні міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій. З моменту незалежності Україна, за даними Офісу з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, уклала понад 70 таких угод [1], ключові умови яких гарантують одночасно як захист національних інтересів країни, приймаючої інвестиції, так і закладають захисні положення в інтересах країн-експортерів капіталу. Наразі робота у цьому напрямі продовжується. Сьогодні Україна веде переговори з низкою країн, серед яких Катар, Шри-Ланка, Малайзія, Мексика, про розробку і укладення угод про сприяння та взаємний захист інвестицій. Розгляду особливостей формулювання договірних умов міжнародних двосторонніх інвестиційних угод, висвітленню проблемних аспектів, з якими стикаються сторони і потребують вироблення компромісних рішень, й присвячена ця стаття.

Проблемам міжнародно-правового регулювання інвестиційної діяльності приділено увагу такими фахівцями інвестиційного права, як О.М. Вінник [2], Д.В. Дударець [3], В.Д. Чернадчук, Т.О. Чернадчук, В.В. Сухонос [11], І.З. Фархутдінов [4], С.О. Шемшученко [12]. Однак більшість вітчизняних наукових досліджень практично не вивчають зміст міжнародних угод про захист інвестицій, зупиняючись на загальній їх характеристиці як одного з джерел правового регулювання національних інвестиційних відносин, їх класифікації, термінологічних аспектах.

Метою статті є характеристика та уточнення юридичних засад застосування захисних положень серед норм двосторонніх міжурядових угод про сприяння та взаємний захист інвестицій.

Нормативну базу дослідження становлять міжнародні договори. Методологічною основою проведеного дослідження стали загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання.

Суттєве значення для правового режиму іноземних інвестицій мають двосторонні угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій, що увійшли в практику в 1950–1960-х роках. Головна мета цих угод полягає в тому, щоб за допомогою спеціального механізму правових норм забезпечити надійність транскордонного руху капіталів, приплив іноземних інвестицій у країну, надавши їм державні гарантії, в тому числі від некомерційних (політичних) ризиків. Тому вони містять комплекс правових норм, термінів, юридичних конструкцій, покликаних забезпечити стабільний правовий клімат для іноземних інвесторів.

Це інструмент, який, деталізуючи правовий режим іноземних інвестицій, в окремих випадках передбачаючи пільги та преференції, у цілому спрямований на зниження державного національного тиску на інвестиційну діяльність та напрацювання засобів до її заохочення.

Водночас така форма нормативного врегулювання міжнародної інвестиційної діяльності як двостороння угода про сприяння та взаємний захист інвестицій, має враховувати інтереси як країни-експортера капіталу щодо рівноправного режиму та захисту інвестицій, питань справедливої, негайної та адекватної компенсації

у випадку націоналізації (реквізиції) інвестицій, гарантій переказу платежів, пов'язаних з інвестуванням, тощо, так і країни-реципієнта інвестицій щодо захисту свого суверенного права на природні ресурси, державного контролю за рухом інвестицій, уникнення політичного тиску з боку іноземних інвесторів, дотримання інвесторами антимонопольного, екологічного, соціального національного законодавства, недопущення нанесення інвесторами шкоди економіці та національній безпеці приймаючої сторони тощо.

Зазначені питання в міжнародній юридичній практиці історично обумовлені та досі мають дискусійний характер. Зокрема слід згадати формулу Халла, яка виникла у 1938 р. внаслідок суперечки між США і Мексикою з приводу націоналізації нафтових родовищ, що перебували у власності іноземних, у тому числі американських, компаній. Формула Халла ввела норматив у міжнародне право, згідно з яким примусове вилучення іноземної власності допустимо тільки за таких умов: 1) якщо цього вимагають “громадські інтереси”; 2) виплати інвестору “негайної, достатньої і дієвої компенсації”.

Отже, сьогодні у світі налічується понад 1000 двосторонніх угод про заохочення та взаємний захист інвестицій, які формують змістовну основу подальшого міжнародного інвестиційного співробітництва. Розглянемо досвід та тенденції вітчизняної практики укладення міжнародних двосторонніх договорів у цій сфері.

Виходячи з аналізу окремих двосторонніх угод України про сприяння та взаємний захист інвестицій, можливо виділити таку типову їх структуру:

1. У вступній частині договору, його преамбулі, визначається мета, яка формулюється відповідно до основних принципів міжнародного публічного права, серед яких співробітництво держав. Зокрема, метою міжнародних двосторонніх інвестиційних угод передбачається зміцнення традиційно дружніх зв'язків між країнами, розширення та посилення економічних відносин.

2. Наступна стаття наводить трактування для цілей угоди певних дефініцій, термінів, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, серед яких зокрема, “інвестиції”, “інвестор”, “прибутки”, “територія” тощо.

3. Далі кожна угода містить положення про стимулювання інвестицій. Погоджуємося з думкою І.З. Фархутдінова [4, с. 237], який виділяє два підходи до формулювання обов'язку заохочувати іноземні інвестиції: відповідно до першого підходу передбачається обов'язок кожної сторони заохочувати інвестиції іншої на своїй території відповідно до внутрішнього законодавства. Наприклад, таке положення “сприяння відповідно до законів та правил” міститься у більшості угод про заохочення та взаємний захист інвестицій, а саме: між Україною та Аргентиною, Азербайджаном, Королівством Нідерландів, КНР, Королівства Марокко, Польщею, Республікою Білорусь тощо. Другий підхід полягає у висуванні від кожної сторони вимоги заохочувати інвестиції “у міру можливостей”. Наприклад, відповідна угода України з Королівством Данія передбачає “сприяти настільки, наскільки це можливо”.

4. Кожна двостороння угода містить положення про забезпечення рівноправного режиму та захисту для інвестицій. Зокрема на території України, згідно із Законом України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 р.

№ 959-XII, запроваджуються такі правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності:

– національний режим, який означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України. Національний режим застосовується щодо всіх видів господарської діяльності іноземних суб'єктів цієї діяльності, пов'язаної з їх інвестиціями на території України, а також щодо експортно-імпортних операцій іноземних суб'єктів господарської діяльності тих країн, які входять разом з Україною до економічних союзів;

– режим найбільшого сприяння, який означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків та зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави, якій надано згаданий режим. Режим найбільшого сприяння надається на основі взаємної угоди суб'єктам господарської діяльності інших держав згідно з відповідними договорами України та застосовується у сфері зовнішньої торгівлі;

– спеціальний режим, який застосовується до територій спеціальних економічних зон, згідно із ст. 24 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, а також до територій митних союзів, до яких входить Україна, і в разі встановлення будь-якого спеціального режиму згідно з міжнародними договорами за участю України [6].

Відповідний правовий режим встановлюється нормою міжнародної угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій. Наприклад, ст. 2 Угоди з Республікою Австрія містить умови, які передбачають, що Кожна Договірна Сторона на своїй території сприяє, наскільки це можливо, інвестиціям інвесторів іншої Договірної Сторони, дозволяє такі інвестиції відповідно до свого законодавства та в кожному випадку забезпечує таким інвестиціям рівноправний режим. Інвестиції, та всі доходи, отримані від них, користуються повним захистом згідно з цією Угодою. Такий же захист застосовується також до доходів, отриманих від реінвестування таких доходів. Будь-які зміни форми, в якій активи інвестовані або реінвестовані, включаючи легітимне розширення, зміну або трансформацію інвестицій, здійснену згідно з законодавством відповідної Договірної Сторони, не впливають на їх правовий статус як інвестицій [8].

5. Двосторонні угоди також містять гарантії від примусових вилучень, а також незаконних дій державних органів і посадових осіб [2]. Як зазначалось вище, примусові вилучення можливі в результаті націоналізації (реквізиції), право держав на яку є одним з найважливіших і дискусійних у міжнародному праві. Країни, що експортують капітал, незмінно виступають за те, що міжнародне право допускає примусове вилучення іноземної власності тільки за умови, якщо цього вимагають “суспільні (громадські) інтереси”, і за виплату “негайної, достатньою і дійсної компенсації”. За міжнародним правом, здійснення націоналізації – прерогатива внутрішньої компетенції держави, міжнародний орган не може обговорювати заходи з націоналізації іноземних інвестицій. Свого часу це було підтверджено в рішенні Міжнародного суду ООН, який визнав себе некомпетентним розглядати скаргу уряду Великобританії (1951) у зв'язку з націоналізацією Іраном

Англо-Іранської нафтової компанії. Враховуючи інтереси інвесторів та реципієнтів, традиційна західна доктрина також визнає право держави на експропріацію, але вимагає, щоб вона здійснювалася: а) в громадських інтересах; б) на законних підставах; в) без дискримінації; г) супроводжувалася швидкою, адекватною, ефективною компенсацією [4, с. 258].

Саме такі положення містяться у двосторонніх інвестиційних угодах, наприклад, в угоді з Урядом Фінляндської Республіки, де зазначено, що інвестиції та доходи інвесторів держави Договірної Сторони на території держави іншої Договірної Сторони не підлягають експропріації, націоналізації або будь-яким іншим заходам, прямим або непрямим, які мають дію еквівалентну експропріації або націоналізації, окрім як для державного інтересу на недискримінаційній основі згідно з належною правовою процедурою з наданням невідкладної, адекватної та ефективною компенсації [10].

б) так званим “серцем угоди” вважаються гарантії переказу доходів, прибутків та інших сум у зв’язку з іноземними інвестиціями [11]. І.З. Фархутдінов влучно наводить передумови важливості таких договірних положень. Учений, зокрема, зазначає, що вільне здійснення репатріації доходу і капіталу, забезпечення іноземних зобов’язань в іншій валюті та придбання сировини і запасних частин за кордоном вважаються принципово важливими для іноземного інвестора. Тому держави-експортери капіталу традиційно виступають за необмежену свободу інвесторів здійснювати грошові операції, які в сукупності іменуються переказами. Вони прагнуть отримати широкі, необмежені гарантії щодо грошових переказів.

Діаметрально протилежне ставлення до цієї проблеми спостерігається в більшості країн, що розвиваються. Хронічні труднощі, пов’язані з платіжними балансами в цих державах, і їх потреба в збереженні іноземної валюти для оплати життєво важливих імпортованих товарів і послуг істотно скорочують їх здатність і готовність надавати іноземним інвесторам необмежене право здійснювати грошові перекази. У зв’язку з цим у більшості країн, що розвиваються, діють закони, що обмежують обмін валюти і перекази валюти за кордон шляхом різних вилучень.

Тому спеціальними положеннями двосторонніх інвестиційних угод визначаються види платежів, на які поширюється право гарантії для іноземних інвесторів на здійснення переказів, наприклад, прибутків, сум від часткової або повної ліквідації інвестицій тощо. Насамперед це стосується безперешкодного вивезення поточних доходів інвестора (дивідендів, відсотків, роялті та ін.), сум, виплачуваних у погашення позик, вивезення первинних капіталовкладень. Також угодами передбачається валюта, в якій можна здійснювати виплату, умови застосування обмінного курсу.

Такі детальні умови містить, наприклад, ст. 16 Угоди з Японією, яка передбачає, що кожна Договірна Сторона забезпечуватиме, щоб всі перекази, пов’язані з інвестиціями на її території інвестором іншої Договірної Сторони, могли бути вільно здійснені на її територію та з її території без затримки. Такі перекази включатимуть, зокрема, але не виключно:

(а) стартовий капітал та додаткові суми для підтримки або збільшення обсягу інвестицій;

(b) прибутки, відсотки, доходи від приросту капіталу, дивіденди, роялті, винагороди та інші надходження від інвестицій;
(c) платежі, які здійснюються відповідно до кредитної угоди;
(d) доходи від повного або часткового продажу або ліквідації інвестиції;
(e) доходи і винагороди, одержувані громадянами іншої Договірної Сторони, яким було надано дозвіл на працевлаштування у зв'язку з інвестиціями на території першої Договірної Сторони;
(f) виплати відповідно до статей 13 і 14 цієї Угоди;
(g) платежі, що впливають з вирішення спору згідно зі статтею 18 цієї Угоди.

Згідно із частинами 2, 3 ст. 16 Угоди з Японією, кожна Договірна Сторона надалі гарантуватиме також, що такі перекази можуть здійснюватися без затримки у вільно використовуваній валюті за ринковим курсом, що діяв на дату кожного переказу. Договірна Сторона може затримати або запобігти переказу шляхом справедливого, недискримінаційного і сумлінного застосування свого законодавства, що стосується:

(a) банкрутства, неспроможності або захисту прав кредиторів;
(b) випуску, торгівлі або операцій з цінними паперами;
(c) кримінальних злочинів; або
(d) забезпечення дотримання наказів або судових рішень під час судового розгляду [9].

7) наприкінці угоди зазначаються положення про законне і справедливе врегулювання суперечок, зокрема норми про процедуру вирішення спорів між сторонами стосовно тлумачення або застосування самої угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій, окремо передбачаються особливості процедури вирішення спорів, які стосуються розміру компенсації у разі ревізії інвестицій.

Окрім зазначених дискусійних питань ст. 8 спеціального Закону України “Про режим іноземного інвестування” від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР передбачаються гарантії іноземним інвесторам від зміни законодавства (так зване “дідусеве застереження”), яке полягає у тому, що, в разі зміни в подальшому упродовж десяти років гарантій захисту іноземних інвестицій спеціальним законодавством України про іноземні інвестиції, на вимогу іноземного інвестора застосовуватимуться державні гарантії захисту іноземних інвестицій, які діяли на момент інвестування [7]. Двосторонні інвестиційні угоди, зазвичай, не містять аналогічних положень.

Отже, можна зробити висновок, що нами систематизовані та охарактеризовані положення, які враховуються при укладанні двосторонніх угод про сприяння та взаємний захист інвестицій, що є ключовими, основними, визначальними умовами та водночас дискусійними, такими, які мають враховувати протилежність інтересів Договірних сторін.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що двосторонні угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій залишаються основними джерелами врегулювання міжнародного співробітництва держав у інвестиційній діяльності разом із рекомендаційними міжнародними нормами інвестиційного права таких міжнародних організацій, як Організація економічного співробітництва і розвитку або Світовий

банк. Поєднання завдання із забезпечення захисту національних інтересів разом із сприянням іноземним вливанням у національну економіку обумовлює важливість фахового застосування відповідних напрацювань міжнародної юридичної практики при підписанні двосторонніх інвестиційних угод.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичні матеріали Офісу з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України. URL: <https://feao.org.ua/products/ukraines-bilateral-treaties-investments/> (дата звернення: 20.03.2020).
2. Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посібник. Курс лекцій К.: Атіка, 2000. 264 с. URL: http://adhdportal.com/book_1937_chapter_22_4_Garant_zakhistu_nvestijj.htm (дата звернення: 20.03.2020).
3. Дударець Д.В. Джерела міжнародно-правового регулювання інвестиційних відносин в Україні. Судова апеляція. 2016. № 2. С. 90–100.
4. Фархутдинов И.З. Международное инвестиционное право: теория и практика применения. М.: Волтерс Клувер, 2005. 432 с.
5. Мордань Є.Ю., Гуца А.В. Інвестиційний клімат України та шляхи його поліпшення. Інвестиції: практика та досвід 2017. № 17. С. 33–38.
6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-XII. Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. Ст. 377.
7. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 берез. 1996 р. № 93/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 19. Ст. 80.
8. Угода між Україною і Республікою Австрія про сприяння та взаємний захист інвестицій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/040_721 (дата звернення: 20.03.2020).
9. Угода між Україною та Японією про сприяння та захист інвестицій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392_037 (дата звернення: 20.03.2020).
10. Угода між Урядом України та Урядом Фінляндської Республіки про сприяння та взаємний захист інвестицій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246_022 (дата звернення: 20.03.2020).
11. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В., Чернадчук Т.О. Основи інвестиційного права України: навч. посібник / за заг. ред. В.Д. Чернадчука. К.: Видавничий дім “Княгиня Ольга”, 2005. 384 с. URL: <https://buklib.net/books/37169/> (дата звернення: 20.03.2020).
12. Шемшученко С.О. Двосторонні інвестиційні договори: типова структура, поняття і формулювання положень Альманах права. 2012. Вип. 3. С. 457–461.

REFERENCES

1. Analytical materials of the Office for Financial and Economic Analysis in the Verkhovna Rada of Ukraine. “Analytical materials of the Office for Financial and Economic Analysis in the Verkhovna Rada of Ukraine”. URL: <https://feao.org.ua/products/ukraines-bilateral-treaties-investments/> (date of application: 20.03.2020) [in Ukrainian].
2. Vinnyk O.M. (2000). Investytsiine pravo. “Investment law:” textbook manual. Course of lectures. K.: Atika. 264 p. URL: http://adhdportal.com/book_1937_chapter_22_4_Garant_zakhistu_nvestijj.htm (date of application: 20.03.2020) [in Ukrainian].
3. Dudarets D.V. (2016). Dzherela mizhnarodno-pravovoho rehuliuвання investytsiinykh vidnosyn v Ukraini Sudova apeliatsiia. “Sources of international legal regulation of investment relations in Ukraine”. No. 2. P. 90–100 [in Ukrainian].
4. Mezhdunarodnoe investitsionnoie pravo: teoriia i praktyka primienienia. “International investment law: theory and practice of application”. M.: Walters Clover. 2005. 432 p. [in Russian].
5. Mordan Ye.Yu., Hushha A.V. (2017). Investytsiinyi klimat Ukrainy ta shliakhy ioho polipshennia Investytsii: praktyka ta dosvid. No. 17. P. 33–38 [in Ukrainian].
6. Pro zovnishnioekonomichnu diialnist. “On foreign economic activity”: Law of Ukraine of April 16. 1991 № 959-XII. Vidomosti of the Verkhovna Rada URSR. 1991. No. 29. Art. 377 [in Ukrainian].

7. Pro rezhym inozemnoho investuvannia. “On the regime of foreign investment”: Law of Ukraine of March 19. 1996. № 93/96-VR Vidomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. No. 19. Art. 80. [in Ukrainian].

8. Uhoda mizh Ukrainoiu i Respublikoiu Avstriia pro spriannia ta vzaiemnyi zakhyst investytsii. “Agreement between Ukraine and the Republic of Austria on promotion and mutual protection of investments”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/040_721 (date of application: 20.03.2020) [in Ukrainian].

9. Uhoda mizh Ukrainoiu ta Yaponiieiu pro spriannia ta zakhyst investytsii. “Agreement between Ukraine and Japan on investment promotion and protection”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392_037 (date of application: 20.03.2020) [in Ukrainian].

10. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Finliandskoi Respubliki pro spriannia ta vzaiemnyi zakhyst investytsii. “Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Finland on the Promotion and Reciprocal Protection of Investments”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246_022 (date of application: 20.03.2020) [in Ukrainian].

11. *Chernadchuk V.D., Sukhonos V.V., Chernadchuk T.O.* (2005). *Osnovy investytsiinoho prava Ukrainy*. “Fundamentals of investment law of Ukraine”: textbook. manual / Gen. red. V.D. Chernadchuka. K.: Vydavnychiy dim “Kniahynia Olha”. 384 p. URL: <https://buklib.net/books/37169/> (date of application: 20.03.2020) [in Ukrainian].

12. *Shemshuchenko S.O.* (2012). *Dvostoronni investytsiini dohovory: typova struktura, poniattia i formuluvannia polozhen*. “Bilateral investment agreements: standard structure, concepts and wording”. Almanakh prava. Iss. 3. P. 457–461 [in Ukrainian].

UDC 341.1/8

Bulycheva Nataliia,Doctor of Philosophical Sciences, Docent,
Associate professor at the Department,
Kyiv National University of Trade and Economics,
Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-7902-6646

Bulychev Andrii,Doctor of Philosophical Sciences,
Head of the 1st Research Department,
State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0003-2734-7066

**FUNDAMENTAL PROVISIONS OF INTERNATIONAL BILATERAL
AGREEMENTS ON INVESTMENT PROMOTION AND MUTUAL
PROTECTION**

The article examines the essence of the fundamental provisions of international bilateral agreements on the promotion and mutual protection of investments. Due to the fact that currently bilateral intergovernmental investment agreements are the main instrument of normative support of international cooperation of any country, including Ukraine, the efficiency of the state investment policy ultimately depends on the professional approach to their preparation, the correct application of international legal practice. At the same time, the relevance of developing the theoretical basis of the procedure for concluding international bilateral agreements on the promotion and

© Bulycheva Nataliia, Bulychev Andrii, 2020

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2020.2\(48\).26](https://doi.org/10.36486/np.2020.2(48).26)

Issue 2(48) 2020

<http://naukaipravoohorona.com/>

mutual protection of investments is substantiated by the need to create opportunities for the formation of investment attractiveness and investment rating of the country.

The purpose of the article is to characterize and clarify the legal basis for the application of safeguards among the norms of bilateral intergovernmental agreements on the promotion and mutual protection of investments. The research focuses on relationships that emerge, develop and terminate in connection with the conclusion of bilateral intergovernmental agreements on the promotion and mutual protection of investments. The methodological basis of the study was general scientific and special legal methods of cognition.

As a result of the study, based on the analysis of international legal documents, national legislative basis for the promotion and protection of foreign investment, is noted that such a form of normative regulation of international investment activities as a bilateral agreement on the promotion and mutual protection of investments should take into account the interests of the country, which is the capital exporter. This applies to equal treatment and protection of investments, issues of fair, immediate and adequate compensation in case of nationalization (requisition) of investments, guarantees of transfer of payments related to investment, etc. It is in the interests of the recipient country to protect its sovereign right to natural resources, state control over the movement of investments, avoid political pressure from foreign investors, comply with investors antitrust, environmental, social and national laws, prevent economy and the national security of host country from investors, etc. The domestic practice of securing promotion and protection provisions in separate intergovernmental investment agreements of Ukraine is analyzed, and their systematization is carried out. The controversial aspects faced by the contracting parties that require agreement and compromise solutions for the conclusion of the above international investment agreements are disclosed.

Keywords: investments, investor, protection of interests, promotion of investments, bilateral agreement, state guarantees, equal treatment.

Отримано 12.06.2020